

TÜRK AİLE YAPISINDAKİ DEĞİŞİMİN BOŞANMA OLGUSUNA ETKİSİ: KUZHEY AVRUPA ÖRNEĞİ CHANGING OF TURKISH FAMILY STRUCTURE EFFECT ON DIVORCE FACT: A CASE NORTH EUROPE

Tülin ZENGİN*

Öz

Dinamik bir kavram olan ailenin değişime açık yönleri merkeze alınarak boşanmaya etkisi araştırılmıştır. Buna ek olarak araştırmada sosyal devlet anlayışını benimsemiş olan Finlandiya ülkesi ile karşılaştırma gerçekleştirilmiş ve makale bir ön analiz niteliğinde hazırlanmıştır. Ailelerin toplumsal hayatta yaşadıkları sorunlar ve Modern Topluma dönüşümün etkisi aile kuramları perspektifiyle analiz edilmiş, çözüm önerileri sunulmuştur. Ayrıca çalışmada Türkiye ve Finlandiya aile modelleri veriler çerçevesinde anlatılmıştır. Raporlar çerçevesinde ortanca yaş, evlenme yaşı, evlenme, boşanma verilerindeki yıllara göre değişime ve sosyal alanlardaki sorunlara yer verilmiş olup öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aile, Boşanma, Evlilik, Toplum.

Abstract

The family that is a dynamic concept, has been searched for the effects of divorce by taking aspects of change. In addition, it was compared with Finland, which adopted the social state understanding, and it was prepared as a preliminary analysis article. This article aimed to present solution proposals by analyzing the problems of the family in their social life and the effectiveness of modern collective mutation from the perspective of family theories. Also, work is described in the framework of Turkey and Finland family model reports. Within the framework of data, migration, median age, age of marriage, marriage, change of divorce data according to years and mention of problems in social life had present and suggestions about them.

Keywords: Family, Divorce, Marriage, Society.

TÜRK AİLE YAPISINDAKİ DEĞİŞİM

Aile evrensel ve dinamik bir kavramdır. Sosyal Hizmet Uzmanları Ulusal Birliği 'National Association of Social Workers' tanımına göre Aile; aynı evi paylaşan üyelerin birbirlerine karşı yükümlülükleri, aile sisteminin önemli unsuru olarak kabul edilmiş bir gruptur (NASW,1992).

Aile hakkında tanımlamalar çok fazladır. Günlük dilde sıklıkla kullanılan kavramları tanımlamak belli zorluklar içermektedir. 'Aile' bu kavramlara verilebilecek bir örnektir. Sıklıkla durum tespiti yapmaktan öteye geçilemeyerek ne olduğu değil aile de ne olması gerektiği vurgulanır.

Koç(2013)a göre toplumsal değişimlerle beraber, toplumun temel yapılarından olan aile de değişime uğramış bu yüzden farklı tanımlamalar ortaya atılmıştır. Aile türleri analizlerinde genel kabul gören klasik yaklaşım, çekirdek aile, geniş aile ve dağılmış aile sınıflamasıdır. Ancak, Türkiye gibi hızlı sosyoekonomik ve demografik dönüşüm içinde bulunan bir ülkede aile yapısının değişimini bu klasik aile tipolojisi ile çözümlenmek mümkün değildir (TAYA, 2014). Türkiye'de çekirdek aile, köklerinden ve geçmişinden gelen bir kimliğe sahiptir. Aile kimlikleri değerler üzerinden inşa edilmiştir. Toplumda değerlerin hızla esneklik kazanması çözülmeyi de beraberinde getirmiştir.

Son dönemde aile kavramında ülkelere göre değişen tanımlar mevcuttur. Özellikle Avrupa ve Kuzey Amerika da yeni bir olgu olarak karşımıza çıkan eşcinsel evlilikleri ve bazı ülkelerin bu tarz evliliklere hak tanmasından sonra tekrardan aile kavramı üzerinde tanımlamalar yapılmıştır. Fakat genel kabul gören tanım ile şunu söyleyebiliriz ki aile -neslin devamını sağlayan temel kurum- olması nedeniyle böyle bir birlikteliğin aile olarak kabul görmesi ve tanımlanması sorunlu olacaktır. Türkiye' de toplumsal dinamikler bu tarz evliliklere olumlu bakmadığından ve yasalarda da belli bir tanımı olmadığından bu aile tanımı şimdilik kabul görmemektedir. Batı dünyasında ise yeni tanımlamalar getirilse de hala klasik aile tanımları geçerliliğini korumaktadır. Ancak yeni tanımlamalar bu tarz birlikteliklerin aile olarak kabulüne ortam hazırlamaktadır

* Yalova Üniversitesi, Sosyal Hizmet ve Sosyal Politika Doktora Öğrencisi, rtulinzengin@gmail.com

(Yılmaz, S. 2013). Hak temelli yaklaşımı benimseyen İskandinav ülkelerinde orta yaş ve yaşlı nüfus eşcinsel evlilikleri yadırgayan bir tutum sergilese de genç nüfus bu durumu normal olarak kabul etmektedir.

1965li yıllardan günümüze kadar ki sürede Türk Aile yapısına genel manada baktığımızda toplumsal değişime bağlı olarak birçok etken çerçevesinde değişime uğradığını gözlemleyebiliriz;

50 yıl gibi uzun vadeli süre zarfında evlilik yaşının en alt seviyede 15 ila 17 li yaşlardan ortalama 27 ila 30 lu yaşlara yükselmesi,

-Geniş aile yapısının yerini doğal seyirde çekirdek aile yapısı ile yer değiştirmesi,

-Kırsal alandan kente göç devinim oranının giderek artması ve buna bağlı olarak yakın akraba evliliklerinin giderek azalması,

-Kadının iş ve sosyal hayattaki yerini sağlamlaştırması,

-Yıllar içinde dini nikâhın etkisini yitirip resmi nikâhın esasa konu teşkil etmesi sebebiyle evlilik istatistiklerinin kayıt altında tutulması veya tutulabiliyor ve bununla birlikte nikâhın bir sözleşme ile hak temelinde değerlendirilebiliyor olması,

-Çocuk sayısının fazlalığına geniş aile yapısında önem atfedilirken –özellikle erkek çocuk, çekirdek ailede çocuk sayısının fazla olması nüfus planlamasına aykırı ve istenmeyen durum olarak değerlendirilmesi, sebepleriyle toplum zihniyetinin önemli değişimlere uğrayarak aile yapısı üzerinde aileyi de dönüştürücü etkisi olmuştur (TAYA, 2014). Bu açılardan bakıldığında ise Türk kültür sistemi içerisinde Türk ailesinin de değişim sürecine uyduğu bir gerçektir.

Türk Aile yapısındaki değişim ve dönüşüm sürecine yapısal faktörlerin yanı sıra düşünsel faktörler de katkı sağlamıştır. Bu noktada toplumsal zihniyet yapısının değişiminde etkili olan 'Gelişimsel İdealizm Teorisi'nden bahsetmek gerekir. Thornton(2005)e göre gelişimsel idealizm; modernizasyon ve kalkınma teorilerini temel alarak, batı düşünce ve normlarının batı ve batı dışındaki ülkelerde nasıl direk ya da dolaylı olarak insanların hem algı hem de davranış kalıplarını değiştirdiğini inceleyen bir kavramdır (Allendorf, K. & Thornton,A. 2015). Geniş ailenin dönüşümü, aile içindeki rolleri ve otoriteleri değiştirirken teknolojik ve ekonomik büyüme resmi olmayan sosyal destek sistemlerini daha az çalışır hale getirerek aile bireylerindeki etkileşimi de değiştirmiştir.

Gelişimsel İdealizm Teorisi kavramı; insanların yaygın olarak ilerleme/gelişme ile Batılı yaşam pratiklerini eşit gördüklerini ifade eder. Toplumdaki ekonomik yapı değişimin ve gelirin önemini arttırmıştır. Bunun yanında teknolojideki çok hızlı değişim batı tarzı yaşam düşüncesi ile gelişmeyi bazı aile pratikleri arasında zorunlu bir ilişki kurmayı salık verir. Örneğin az çocuk sahibi olmak gelişmeyi destekleyen, geniş aile ise buna engel olan bir durum olarak algılanmaktadır (Barret & Frank, 1999; Donaldson, 1990; Harkavy, 1995; Hodgson, 1983; Hodgson, 1988).

Türk aile yapısına baktığımızda değişimin altında yatan faktörlerden biri gelişimsel idealizmden etkilenmiş olmasıdır. Bu modele göre; Geleneksel toplum, modern topluma dönüşmüş ve kırsalın önemini yitirmesiyle kentleşme ve sanayileşme başlamıştır. Bu bağlamda teknoloji ve eğitim alanında gelişmeler hızlanmıştır. Bu da modernleşmenin kalkınma modelleri ile ilişkilendirilmesi ise toplumsal zihniyet yapısını da etkilemiş olduğunu göstermektedir. Mikro ölçekte aile ilişkilerinin değişimi, zayıflaması, bozulması ve çözülmesi gelişimsel idealizm teorisinin de konusudur.

KURAMSAL ÇERÇEVE

Aile Kuramları

Aile yapısının istenilen nitelikte olması, aile üyeleri arasındaki sağlıklı ilişkilere ve iletişime dayanır. Cutler ve Radforda göre, sağlıklı iletişim kurmuş aileler ortak karakteristik özellikler taşırlar. Buna göre aileler;

- Sosyal değişim ve gelişim karşısında direnmemişlerdir.

- Varlıklarını sürdürmelerindeki temel esas başkalaşıma uyum sağlamaları ve gelecek odaklı olmalarıdır.

- Aile ve toplum içindeki rolleri belli sınırlar çerçevesinde ve statülerini koruyucu niteliktedir.

- Güven ortamı oluşturulmuş, aile içinde dayanışma ve paylaşım odaklı bireyler iletişime açık ve sorumlulukları tanımlanmıştır. (Cutler ve Radford, 1999).

Tablo 1: Aile Sosyolojisindeki Temel Yaklaşımlar

Yaklaşımlar	Genel analiz düzeyi	Analiz odağı	Anahtar kavramlar	Örnek: ABD'de boşanma
Sembolik Etkileşimcilik / Symbolic Interactionism	Sosyal etkileşimin mikro sosyolojik incelemeleri	Yüz yüze etkileşim ve insanların toplum yaşamı oluşturmak için sembolleri nasıl kullandıkları	Semboller Etkileşim Anlamlar Tanımlar	Sanayileşme ve kentleşme aile/evlilik rollerini değiştirerek; aşk, evlenme, çocuk ve boşanmanın yeniden tanımlanmasına yol açmıştır.
Fonksiyonel/ İşlevselci Analiz (Yapısal İşlevselcilik / Uyma/ Consensus da denilmektedir)	Toplumun makro sosyolojik incelemesi	Toplumu oluşturan parçaların birbirleriyle olan olumlu (işlevsel) ve olumsuz (işlevsel olmayan ilişkileri)	Yapı İşlevler (gizil veya açık) İşlevsel olmayan Denge/ tarafsızlık	Toplumsal değişimler ailenin işlevlerini aşındırdıkça aile bağları zayıflamakta ve boşanmalar artmaktadır.
Çatışmacılık / Conflict Perspective (Çatışmacı yapısalılık da denilmektedir)	Toplumun makro sosyolojik incelemesi	Toplumda kıt olan kaynaklar için mücadele ve güçlü egemenlerin güçsüzleri nasıl kontrol ettikleri	Eşitsizlik Güç/ iktidar Çatışma Rekabet Sömürü/ istismar	Erkekler ekonomik yaşamı kontrol ettiğinde boşanmalar düşüktür. Boşanmalardaki artış, kadın ve erkek arasındaki güç dengesinin değiştiğinin göstergesidir.

Aile çalışmalarında her ailenin özel yapısından kaynaklanan oldukça farklı ve birçok kuramsal yaklaşım benimsenmiştir. Araştırmaların her aşamasında farklı metodolojilerden yararlanmak mümkün olduğu gibi makro nesnellikten mikro öznelliğe uzanan bir alanda planlama yapıp çalışma yürütülebilmektedir. Temel prensip; kuram ve yöntem uyumuna sahip bir araştırma planlayabilmektir.

Sosyal Hizmet uygulamaları diğer alanlarda olduğu gibi aile çalışmalarında da mevcut tüm metodolojik kuramsal yaklaşımlardan yararlanmaktadır. Genel kabul gören üç yaklaşımda "Sembolik Etkileşimcilik" aileyi mikro perspektiften ele alırken, "İşlevselcilik" ve "Çatışmacılık" makro yaklaşımlara doğru genişleyerek çözümleme sunmaktadır (Henslin, 2001: 24).

1. Yapısal İşlevselcilik

Yapısalılığın, sosyolojik anlamdaki en basit ve doğru tanımına göre "ilişki, taraflardan daha önemlidir." Teori Auguste Comte (Fransa) ve Karl Marx'ın (Almanya) eş zamanlı çalışmalarıyla ortaya çıkmıştır (Bottomore & Nisbet, 1990).

Yapısal işlevsel yaklaşımda ailenin görevlerinin toplum tipine uygun olarak belirleneceğini öne süren Morgan şöyle açıklamaktadır " Toplumsal yapının en önemli ögesi ailedir. Toplumun parçalarından en çok evrensellik özelliği gösteren aile toplumun da temelidir. Her birey mensup olduğu ailenin fonksiyonel sorumluluklarını taşır. Aile bu fonksiyonları en iyi biçimde karşılar" (Morgan, 1975). Aile, ekonomik sistem, eğitim toplumsal sistemlerin ana görünümünde yer alırlar ve etkileşim halindedirler. Aile toplumla ilişki içerisindedir. İşlevselcilere göre aile toplumun refahı için katkı sağlayan en küçük sistem olmasının yanında, tüm toplumlar için de evrensel yapıdadır. Bu evrensel yapı nüfus artışı, göç, sosyal haklar gibi toplumsal değişimlerden etkilenir.

Parsons, toplumsal değişim için karmaşık sistemler bütünü olan toplumsal sistemin, kendi içinde bir ahenk ve uyum halinde çalıştığı savından yola çıkar. Eğer mükemmellikten sapma durumu meydana gelirse, sistem kısa bir müddet sonrasında gelişmesine kaldığı noktadan devam ederek aynı uyumlu haline dönüşür (Wikipedia, 2018).

2. Sembolik Etkileşimcilik

Sembolik Etkileşim teorisine göre, bireyin toplumdaki rolü düşünülmesi imkân dışıdır. Bu görüşe göre toplum bir organizmaya benzetilir. Bütün insanlığı veya herhangi bir grubu içine alan bu görüşün temsilcisi olan Cooley'in bu düşüncesi dikkate alındığında bireyin ötekileştirilmesini toplumla iletişiminin kesilmesi ile açıklamak gerekir (Manis, vd., 1978).

Sembolik etkileşime göre insanlar diyalog içinde oldukları bireylerin önce davranışlarını yorumlarlar sonra eyleme geçerler. Yorumlama ile birlikte anlam kazandırılıp tanıma sürecine geçilir ve sembollere değer atfedilir. Aile dinamik bir yapıya sahiptir ve devamlı yorumlama ile sürekli değişir. Bu sebeple uyuma vurgu yapan sembolik etkileşimciler aile birliğinin yeni yorumlamalar karşısında yaşam boyu devam etmesini savunurlar ve boşanma toplumun değer yargılarına uygun görülmediğinden teori çerçevesinde ahlaken de

kabul edilmeyen durumdur (Manis, 1978). Aile içindeki ilişkiler değişkenlik gösterir. Toplumsal değişmeler de ailenin işlevlerini etkiler. Aile toplumsal değişmeler karşısında aşındıkça bireylere baskı yapar ve ilişkiler aşınır ve ulaştıkları sonuca bağlı olarak davranışlarını değiştirirler. Bu dinamik yapıda bireyler, yorumlamalarını evlilik birliği üzerinden devam ettirirler.

3. Çatışmacı Yaklaşım

Bir toplumsal grubun diğer toplumsal gruplar üzerindeki hâkimiyet kurma veya tahakkümüne karşı direnme yetisi olarak adlandırılan Çatışmacı Yaklaşımında ilk akla gelen Marksizm'dir (Wikipedia, 2016). Karl Marks Sanayi Devrimini gözlemleyerek Sermaye birikiminin artmasıyla Avrupa'yı dönüştüren, burjuva sınıfının ekonomik olarak büyük bir ilerleme kat ettiği ve makineleşme ile birlikte bir işçi sınıfı oluşturduğu toplumdaki sosyal sınıf farkını eleştirir.

Başka bir çatışmacı eleştiri ise bütün pozitivist sosyal bilimlere, özellikle onun işlevselci türüne, ancak aynı zamanda nesnel ve tarafsız olduğunu ilân eden sosyal sistem teorilerine yöneltilir (Çev. Ü.Tatlıcan, 1960). Sistem olarak aileye yaklaşım yeni bir gelişmedir. Kısa bir geçmişe sahip olmasına rağmen bu yeni yaklaşım çatışma kuramının da davranış biçiminin açıklanmasını sağlar.

Çatışma bu sebeptendir ki düalizmleri çözmek için tasarlanmıştır; o, çatışan taraflardan birini yok ederek gerçekleşse bile, bir tür birlik sağlama biçimidir. Bu kabaca, organizmanın rahatsızlıklar ve onların yol açtığı zararlardan kendini kurtarma çabasını temsil eden, bir rahatsızlığın en şiddetli semptomuna paralel bir durumdur (Çev. K. H. Wolf, 1956). Aile sistemleri teorisinde çatışmacı davranışlar tek başına ele alınabilen bireysel fenomenler değildir. Sosyal bağlamları içinde ele alındıkları zaman gerçek anlamları anlaşılabilir.

Çatışma kuramı savunucuları, ailedeki eşitsizliği eleştirirken kadının istismar edildiğini savunurlar. Toplumdaki erkek egemenliğine toplumdaki kadın algısının bir mülk olarak algılanmasına dikkat çekerler. Çatışma Kuramcılarının Kadının iş hayatına katılıp eşit haklara sahip olmasıyla başlayan dönemde Feminist Kuramı benimsediği görülmektedir.

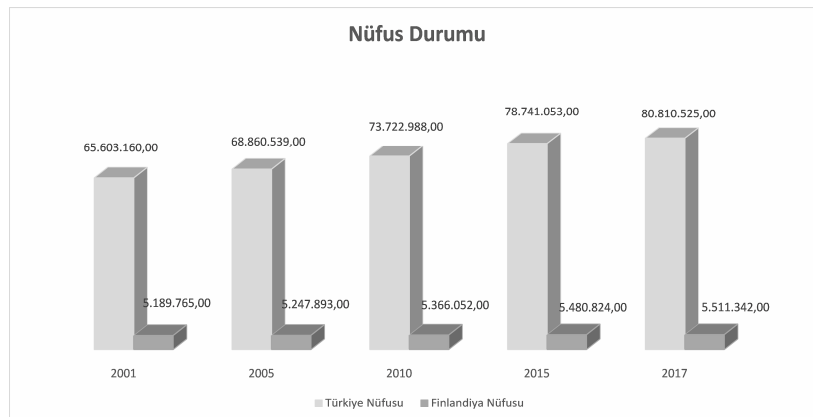
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Türkiye İstatistik Kurumu ve Finlandiya İstatistik Kurumu 2001- 2017 yılları nüfus, evlenme ve boşanma sayılarına ilişkin veriler temel alınmıştır. Rakamlar veya istatistiksel oranlar özellikle boşanma olgusunda sadece bir değer olmanın ötesinde ailedeki çözülme de ifade ettiğinden fazlasını barındırmaktadır. Veriler aynı zamanda, farklı aşamalarda ülkelerin gelişim seyri hakkında da bilgi vermektedir.

1. Nüfus

Türkiye nüfusu 81 milyona yaklaşırken % 19 oranında nüfus artışı gözlenmektedir. 5,5 milyon olan Finlandiya nüfusu sosyal politikalarla desteklenmesine rağmen % 6 artış göstermiştir.

	2001	2005	2010	2015	2017
Türkiye Nüfusu	65.603.160,00	68.860.539,00	73.722.988,00	78.741.053,00	80.810.525,00
Finlandiya Nüfusu	5.189.765,00	5.247.893,00	5.366.052,00	5.480.824,00	5.511.342,00

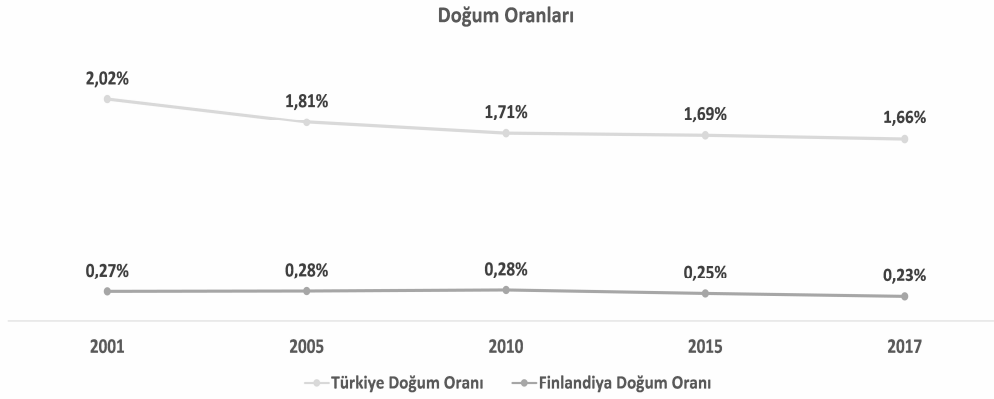

2. Doğum Oranı

Her iki ülkede doğum oranlarında azalma gözlenmektedir. Finlandiya kabul ettiği göçmenler ile nüfusu dengeme politikası izlerken, Türkiye'de ülkeye göç eden nüfus sorun olarak algılanmaktadır.

	2001	2005	2010	2015	2017
Türkiye Doğum Oranı	2,02%	1,81%	1,71%	1,69%	1,66%
Finlandiya Doğum Oranı	0,27%	0,28%	0,28%	0,25%	0,23%

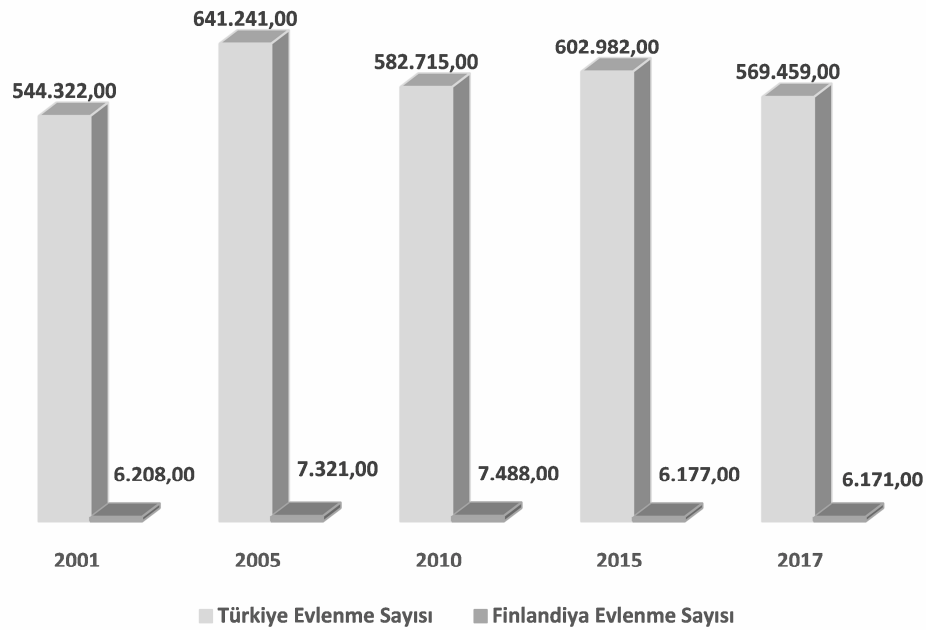

3. Evlenme ve Boşanma Durumu

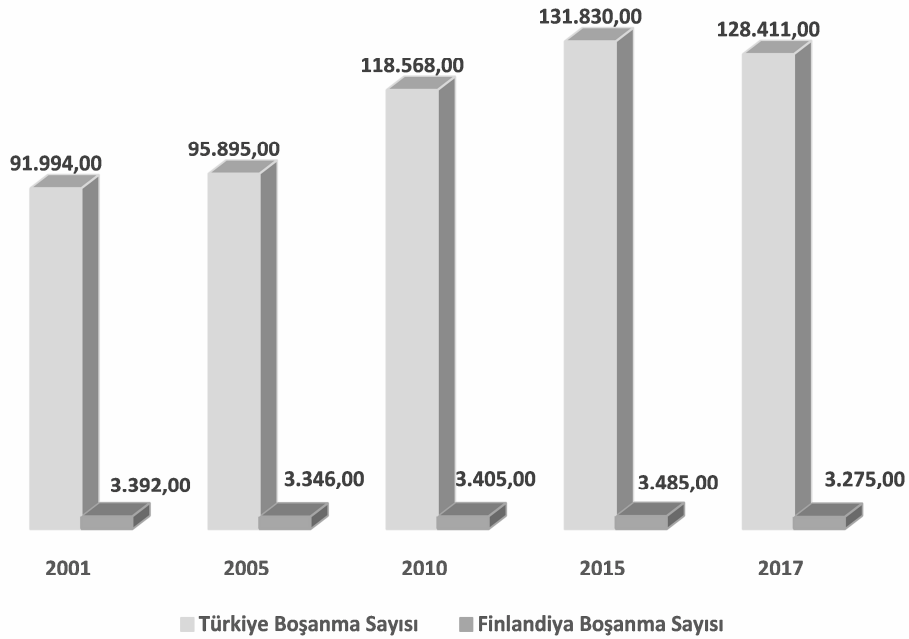
Türkiye’de evlilik 569.459 sayısı ile bir önceki yıla göre %4,2 azalırken, 128.411 boşanan çiftlerin sayısında %1,8’lik bir artış yaşanmıştır.

	2001	2005	2010	2015	2017
Türkiye Evlenme Sayısı	544.322,00	641.241,00	582.715,00	602.982,00	569.459,00
Türkiye Boşanma Sayısı	91.994,00	95.895,00	118.568,00	131.830,00	128.411,00
Finlandiya Evlenme Sayısı	6.208,00	7.321,00	7.488,00	6.177,00	6.171,00
Finlandiya Boşanma Sayısı	3.392,00	3.346,00	3.405,00	3.485,00	3.275,00

Türkiye-Finlandiya Evlenme Durumu

Türkiye-Finlandiya Boşanma Durumu

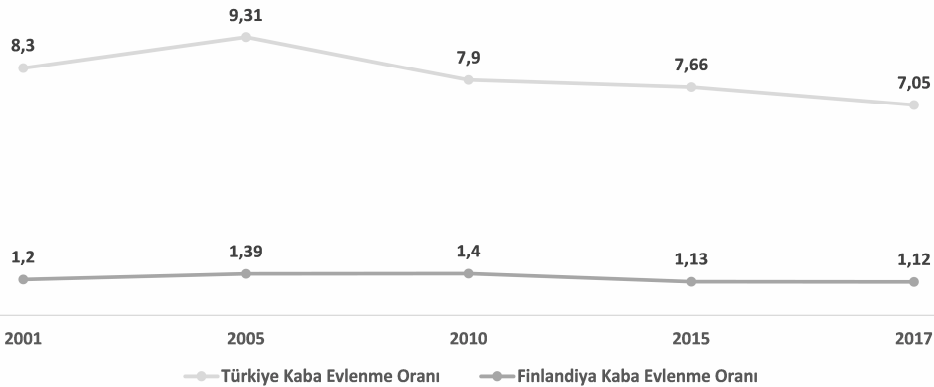
Finlandiya evlilik rakamlarında doğru orantılı bir artış yoktur. Bununla birlikte son iki yılda evlilik artış göstermemiştir. Boşanma oranları %50 civarında seyretmiş ve Finlandiya'da evlenen her çiftten biri boşanmıştır.

4. Kaba Evlenme Oranı

Her bin kişilik nüfusa karşılık evlenme sayısını ifade eden kaba evlenme hızı, 2017 yılında 0.21 puan gerileyerek binde 7.66'dan binde 7.05'ye indi. Bin kişilik nüfusa karşılık boşanma sayısını ifade eden kaba boşanma hızı ise 0.08 puanlık bir gerileme ile binde 1.67'den binde 1.59'a indi. Finlandiya'da kaba evlenme hızında 0,01 lik bir azama gözlemlendi. Kaba boşanma hızı ise 0.05 puan gerileyerek 0.59'a indi.

	2001	2005	2010	2015	2017
Türkiye Kaba Evlenme Oranı	8,3	9,31	7,9	7,66	7,05
Türkiye Kaba Boşanma Oranı	1,4	1,39	1,61	1,67	1,59
Finlandiya Kaba Evlenme Oranı	1,2	1,39	1,4	1,13	1,12
Finlandiya Kaba Boşanma Oranı	0,65	0,64	0,63	0,64	0,59

Türkiye-Finlandiya Kaba Evlenme Oranları

İki ülke karşılaştırmasındaki sosyal refah farklılıkları, Kuzey Avrupa'da benimsenen sosyal devlet anlayışından kaynaklanan aileye yönelik sosyal politika ve uygulamalar dikkate alınmalıdır.

Finlandiya, Rusya ve İsveç ülkelerine sınırı olan 5.5 milyon nüfusu ve kişi başı 27.000 € Milli Geliri ile zengin bir İskandinav ülkesidir. Finlandiya'nın 338.000 kilometrekare yüzölçümünü %69 orman alanı ve % 10 göller oluşturmaktadır.

Yaşlı bir nüfusa ve gelişmiş bir ekonomiye sahip olan Finlandiya, çok ileri düzeyde sosyal politikalar geliştirmiş ve "refah devleti" anlayışını benimsemiştir (Yleistietoa Suomesta, 2018).

Genel olarak sosyal devlet uygulamalarının yaygın olduğu ülkede aile, kadın ve çocuklara dönük resmî politikalar, sağlam ve güçlü bir zemine oturtularak ayrıntılı bir biçimde düzenlenmiştir.

Tüm gelişimini tamamlamış modern toplumlarda izlendiği gibi Finlandiya ülkesinde de toplumsal yaşama ilişkin yaşlı nüfusun artması, mikro düzeyde aile hayatının devamı, iş hayatına yönelik uyum politikaları gibi ana sorunlarını giderme gereksinimi duymaktadır. Yaş ortalaması 2000 yılında 40 olan ülke 2015 yılında 42,5 a yükselen nüfusun yaşlanması ile mücadele etmekte ve toplum bilinci kazandırıp ailelerin ilk çocuk sahibi olma yaşını düşürmenin yanında çocuk sahibi olmayı sosyal politikalar ile teşvik etmektedir (Tilastokeskus, 2013).

Bu bağlamda resmi Fin politikalarının odağında iş hayatı ve aile hayatının uyumu ile denge kurmak esastır. Doğum ve aile yardımları, aile haftalık ve senelik izinleri, analık veya babalık yardımı ve analık veya babalık izni gibi hususlar ayrıntılı olarak düzenlenirken iş hayatındaki verimin, isteklendirilmenin ve üretimin düşmemesi için politikalar geliştirilmiştir. Eş zamanlı olarak ailelere yönelik olarak devlet, sivil toplum kuruluşları, kilise, aile-çocuk alanında eğitim ve danışmanlık hizmetleri vermektedir.

Finlandiya aile politikaları incelenirken Türkiye'den farklı birçok perspektifin de altını çizmek gerekmektedir. Fin hukukunda eş cinsel evlilikler 2017 yılından itibaren resmi olarak aile kabul edilmiştir (MTV, 2017).

Çocuk haklarına tam anlamıyla riayet edilen ülkede 'children belong to a vital society' çocuk topluma aittir yaklaşımı kabul edilmiştir. Çocuğun öz bakımı ve sağlıklı birey olarak yetiştirilmesi ebeveyn sorumluluğunda iken hakları devlet tarafından koruma altına alınmıştır.

Finlandiya'da 15 yıldır süre gelen zaman diliminde boşanma oranları %50, Tek ebeveynli çocukların oranı %20, Kaba evlenme hızı binde 1 seviyesindedir. Boşanma öncesi çiftler 6 ay süre ile ayrı yaşamak zorundadır. Bu süre zarfında boşanma arabuluculuğu desteği alabilirler. Taraflardan herhangi biri veya ikisi süre sonunda mahkemeye gerekçe göstermeksizin boşanma hakkı kazanırlar.

Türkiye 783.562 kilometrekare yüzölçümüne sahiptir. Kişi başına düşen milli gelir 8.973 € dir. Türkiye'de 2000 yılında ortanca yaş 25 iken 2017 yılında 30 a yükselerek, genç nüfusu giderek azalmaktadır. Bunun yanında boşanma oranları giderek artmaktadır. 2001 yılında %17 iken bu oran 2017 yılında %24, Tek ebeveynli çocukların oranı %10 seviyesine yükselmiştir. Kaba evlenme oranındaki hız 15 yıllık zaman diliminde binde 8 seviyesinden binde 7 seviyesine istikrarlı bir azalışla gerilemekte sonuç olarak evlilikler azalmaktadır(TÜİK, 2017). Türkiye'de çiftler arasında anlaşmaya varıldığı takdirde mahkemede aynı günde boşanma gerçekleşir. Anlaşmalı boşanma konusunda avukat Boşanma Arabuluculuğu kapsamında devreye girer.

SONUÇ

Değişen toplum süreci içerisinde ailede bireyin davranış tutumu, anne-baba rollerinin eklenmesi ilişkileri geliştirdiği gibi değiştirmektedir. Tüm toplumlarda aile çözülmesi yaşanmakta ülkeler yoğun çözüm arayışına girse de aile bütünlüğü bozulmakta, toplumun en küçük birimi olan aile konusunda ciddi sorunlarla karşılaşmaktadır.

Toplumlar, aile çözülmesine benzer tepkiler göstererek yol ayrımında boşanma olgusunu konuşmaktadır. Boşanma hakları temelinde açıklanmaktadır. Uluslararası literatür boşanmayı hak temelli yaklaşımda üç kuşak halinde gelişen haklardan -birinci kuşak insan hakları- kapsamında değerlendirmektedir. Boşanma hakkı; evlilik ile sahip olduğumuz insanın iyilik ve iyi kalma durumu ile onurunu korumaya ve geliştirmeye yöneliktir, aynı zamanda da bireyi kanunlar çerçevesinde, devlet tarafından insan onurunu tehdit eden insanlık dışı durumlara karşı korumayla güvence altına alır.

Sosyal Politikalar aile bütünlüğünü korumada yetersiz hale gelmektedir. Ailenin çözülmesi beraberinde sorunlar sarmalını da getirmektedir. Bunların başında aile bireylerinin yetişmesinde ciddi sorunların göz ardı edilemeyecek kadar büyük olduğu söylenebilir. İki ülkenin yerel kültüründen kaynaklı aile tanımı, anlayışı ve kavrama bakış açısında yapısal, algısal ve yıllara göre değişiklikler olmuştur. Bu değişim göstergelere de yansımaktadır.

Türkiye'de evlilik ve boşanma verilerinde gerçek durumu öğrenmek için resmi kayıtların dışına çıkmak gereklidir. Doğu illerinde kabul gören dini nikahlı ikinci evlilik kayıtların dışında tutulmaktadır. Bunun yanında Türkiye'de dini nikah halkın % 97 si tarafından geçerli kabul edilmekte, benimsenmektedir(TÜİK, 2016). Boşanmaya ait bilgiler mahkeme kayıtlarında yer alsa da sadece resmi olarak öne sürülen gerekçeleri yansıtmakta ve sınırlı kalmaktadır. Mahkeme kararları iş yükü fazlalığı sebebiyle belirli nedenleri esas alır. Mahkeme kararlarında en fazla görülen boşanma nedeni 'geçimsizlik' üst başlığında kayıtlara yazılmakta ve altında yatan çok boyutlu olan gerçek nedenler bilinmemektedir.

Boşanma, bir çözümsüzlük sonucudur. Diğer taraftan da devam edemeyecek evliliğe alternatif sonuç olarak boşanma olgusunun bireylerin yaşamlarına devam etme olanağı sunmasının bir göstergesidir.

Boşanmayı sadece evli kalınan sürede yaşanan sorunlara bağlamak yeterli olmadığı gibi dış etkenlerin rolü de araştırmalara konu edilmelidir. Alanda yapılan araştırma verilerini incelemek kıymetli olsa da koruyucu önleyici boşanma tedbirlerinin araştırma konusuna dâhil edilmesi aile birliğinin bozulmaması ve kurtarılması adına önem arz etmektedir.

Boşanma öncesi arabuluculuk kavramının uygulamada yerini alması, evliliğin devam ettiği süreçte koruyucu önleyici tedbirlerin uygulanıyor olması, sosyal politikaların toplumun değişim süreciyle revize edilmesi ve aile birlikteliğinin sonlandırılmasına disiplinler arası çalışmalarla ortak çözüm arayışları bireylerin boşanmama olgusunu farklı bir perspektiften ve alternatif olarak değerlendirmelerini sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, E.(2006). *Modern dönem ideolojisi açısından kent ve kentsel-kamusal mekan özellikleri*.
http://acikarsiv.gazi.edu.tr/File.php?Doc_ID=155%20HYPERLINK%20%22http://acikarsiv.gazi.edu.tr/File.php?Doc_ID=155&ses%22&%20HYPERLINK%20%22http://acikarsiv.gazi.edu.tr/File.php?Doc_ID=155&ses%22ses Erişim tarihi: 20.05.2018.
- Allendorf,K. & Thornton,A. (2015). *Caste and Choice: The Influence of Developmental Idealism on Marriage Behavior*. Jul; 21(1): 243-287.Retrieved from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4629814/#R65>
- ASPB (2014). *Türkiye Aile Yapısı Araştırması Tespitler, Öneriler*. İstanbul: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Bottomore, T. & R. Nisbet (1990). *Sosyolojik çözümlemenin tarihi*. (Uğur, A., Tuncay, M., Çev.) Ankara: V Yayınları.
- Cutler, H. A., & Radford, A. (1999). Adult Children of Alcoholics: Adjustment to a College Environment. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 148-153
- Eurostat Statistics Explained (2017, June).
http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Marriage_and_divorce_statistics Erişim tarihi: 20.05.2018
- Henslin, James M., ed. (2001). *Down to Earth Sociology: Introductory Readings*. 11th ed. New York: Free Press
- Manis, J. G. ve B. N. Meltzer (1978). *Symbolic interaction: A Reader In Social Psychology*. London: Allyn&Bacon. p16.
- Morgan, D.H.J., (1975), *Social Theory and the Family*, London: Routledge and Regan Paul. 'Introduction' in Cheal, D. (ed.) *Family: Critical Concepts in Sociology*, London, Routledge. p.160
- NASW (1992). Changes in Nasw Family Policy. *Nasw News*, 27(2).
- Thornton A.,Binstock G.,Yount, M.K.,Shavazi M.J.A.,Ghimire D., & Xie, Y.(2012). New Data and Insights From the Developmental Idealism Framework. *International Fertility Change*, 5-7. doi: I 10.1007/s13524-012-0097-9
- Turner, J.H. *The structure of sociological theory*, wadsworth
- Wolf, K.H. (1956). *Conflict and the Web of Group Affiliation*. Glencoe, IL: Free Press.
- Yılmaz, Sinan. (2013, 4 Aralık). *Aile Araştırmalarının Güncel Sorunları Üzerine Bir Değerlendirme*. Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2018, <http://kutaksam.karabuk.edu.tr/index.php/ilk/article/viewFile/284/260>
- Wikipedia (2018). *İşlevselcilik*. Erişim tarihi: 20.05.2018 <https://tr.wikipedia.org/wiki/islevselcilik>
- Wikipedia (2016). *Sosyoloji Kuramları*. Erişim tarihi:20.05.2018 https://tr.wikipedia.org/wiki/Sosyoloji_kuramları
- Yleistietoa Suomesta. *Refah Devleti*. Erişim tarihi: 20.05.2018 http://virtuoosi.pkky.fi/vilma/yleista/sisalto_ylsuom1.htm
- MTV Haber Ajansı (2017). *Finlandiya'da Kayıt Altına Alınan İlk Eş Cinsel Evlilik*. Erişim tarihi: 20.05 2018 <https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/tasa-arvoinen-avioliittolaki-ollut-voimassa-kuukauden-jo-yli-850-paria-on-solminut-avioliiton-monilla-viela-kesahaat-mielessa/6377084#gs.KFnV=cA>
- Finlandiya İstatistik Kurumu (2013). *Nüfus Evlenme ve Boşanma İstatistikleri*. Erişim tarihi: 20.05 2018 https://www.stat.fi/tup/vl2010/art_2013-02-21_001.html
- Türkiye İstatistik Kurumu. *Nüfus, Evlenme ve Boşanma İstatistikleri*. Erişim tarihi: 20.05 2018 [http://www.tuik.gov.tr/VeriTabanlari.do?vt_id=21%20HYPERLINK%20%22http://www.tuik.gov.tr/VeriTabanlari.do?vt_id=21&ust_id=109"&%20HYPERLINK%20%22http://www.tuik.gov.tr/VeriTabanlari.do?vt_id=21&ust_id=109](http://www.tuik.gov.tr/VeriTabanlari.do?vt_id=21%20HYPERLINK%20%22http://www.tuik.gov.tr/VeriTabanlari.do?vt_id=21&ust_id=109)
- Türkiye İstatistik Kurumu, 2016, Aile Yapısı Araştırması. Erişim tarihi:20.05.2018 <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21869>